

ماهنامه ريسک کشوری جولای ۲۰۰۹

گروه ريسک کشوری و همکاریهای بين المللی

صندوق ضمانت صادرات ایران

مکزیک

یمن

عراق

مولداوی

بلغارستان

اندونزی

چین

نیجریه

موریتانی

مرداد ماه ۸۸

آفریقا

موریتانی: انتخاب شورشی سابق عبدالعزیز به ریاست جمهوری

وقایع: مایه تعجب نیست که عبدالعزیز، ژنرال سابق در مرحله اول انتخابات ریاست جمهوری که در آن ۶۰٪ رای دهندگان واجد شرایط حضور داشتند با کسب ۵۲٪ آراء به پیروزی رسید. عبدالعزیز رهبر کودتای نظامی اوت ۲۰۰۸ بود که در آن ولد شیخ عبدا... اولین رئیس جمهور برگزیده نظام دمکراتیک را سرنگون کرد. گرچه پیروزی گسترده عبدالعزیز مرهون سیاستهای عامه پسند اوست، گروههای مخالف ادعا می کنند که این پیروزی ممکن است پیامد تقلبهای وسیع باشد. این گروهها نتایج انتخابات را رد نموده و خواستار تحقیقات جهانی شده اند. در مقابل، اتحادیه آفریقا انتخابات را صحیح ارزیابی کرده است.

تاثیر بر ريسک کشور:

عبدالعزیز امیدوار است پیروزی او در انتخابات و پایان حکومت نظامی، مشروعیت دمکراتیک را برایش به همراه داشته و بدینوسیله نهادهای بین المللی را به ازسرگیری کمکهای ضروریشان ترغیب نماید. با فرض شکایتهای متعدد در مورد پیروزی گسترده عبدالعزیز، هنوز در مورد اینکه کمک کنندگان بین المللی بخصوص بانک جهانی و صندوق بین المللی پول برقراری مجدد نظام دمکراتیک در موریتانی را برسمیت بشناسند، اطمینانی وجود ندارد. این امر ممکن است به انزوای کشور مذکور و مجازات آن در یک دوره سخت اقتصادی منجر بشود.

نیجریه: آتش بس دو ماهه بدنبال آزادی رهبر جنبش رهایی بخش دلتای نیجر

وقایع: جنبش رهایی بخش منطقه دلتای نیجر (MEND)^۱ به آزادی هنری اوکا، رهبر جنبش واکنش مثبت نشان داده و موافقت خود را با توقف دو ماهه حملات مسلحانه بر ضد صنعت نفت اعلام نموده است. مقامات داخلی در خلال دوره عفو از شورشیان می‌خواهند تا سلاحهایشان را تحویل بدهند. این در حالی است که جنبش مذکور خواستار حذف نیروی مشترک که حملات وسیعی را در ماه می بر ضد شبه نظامیان انجام داد می‌باشد. ضمناً در ۴ ایالت شمالی، درگیریهای خشونت آمیز بین ارتش نیجریه و اعضای فرقه اسلامگرا ظرف چند روز ۶۰۰ کشته که رهبر فرقه در میان آنها بود، بر جای گذاشته است.

تأثیر بر ریسک کشور:

بدنبال تشدید حملات اخیر با توجه به اینکه جنبش رهایی بخش منطقه دلتای نیجر خطرناکترین و فعالترین گروه شبه نظامی در این منطقه نفت خیر است، تصمیم جنبش بدلیل مسائل امنیتی و صادرات نفت نیجریه با استقبال روبرو می‌شود. در عین حال بر اساس وقایع گذشته از آنجائیکه مقامات نیجریه‌ای، ریشه‌های اجتماعی و اقتصادی بحران دائمی در دلتا را مهار نکرده‌اند، فرصت آتش بس کامل و بهبود شرایط امنیتی اندک می‌باشد. همین وضعیت در مورد گسترش خشونت در شمال نیجریه نیز حاکم است و در این منطقه نه تنها طالبان در صدد ایجاد دولت مستقل اسلامی هستند بلکه اختلافات عمیقی بین مردم فقیرتر شمال و جنوب کشور وجود دارند. این چینی وقایعی اندک نیستند در عین حال دولت فدرال بطور فزاینده‌ای برای مقابله با فقر، توزیع مجدد عادلانه‌تر درآمدهای نفتی در بین ایالتها و مبارزه با فساد تحت فشار می‌باشد.

چین: سرکوب مرگبار ناآرامی های ایالت آشوب زده سین کیانگ توسط نیروهای امنیتی چین

وقایع: درگیریهای خشونت آمیز بین فعالان اویغور (ترک تبار) و نیروهای امنیتی در ارومچی پایتخت ایالت سین کیانگ بیش از ۱۹۰ کشته و بیش از ۱۰۰۰ مجروح برجای گذاشته است. گرچه شورشها احتمالاً پس از حملات مرگبار اواخر ماه ژوئن به کارگران گواندونگ رخ داده اما این ناآرامی ها حاکی از افزایش تنشهای قومی بین ایغورها و هانها^۲ می‌باشد. این منطقه بطور فزاینده پذیرای مهاجرین هان به عنوان قومیت غالب کشور است که تهدید مهمی نسبت به اشتغال و فرهنگ اقلیت ترک محسوب

^۱ - Movement For Emancipation of the Niger Delta

^۲ - Hans

می‌شوند. پیامد نابرابری‌های فزاینده اجتماعی-اقتصادی، بحران اقتصادی و سیاست امنیتی تدریجانه چین در منطقه، تقاضاهای استقلال طلبانه در حال افزایش هستند. هزاران هان نیز با انجام تظاهرات خواستار تلافی شده‌اند. دهها هزار نیروی مسلح برای برقراری امنیت منطقه بکار گرفته شده و قوانین ضد تجزیه طلبی در ایالت سین کیانگ اعلام گردیده‌اند.

تأثیر بر ریسک کشور:

شورشهای ایالت سین کیانگ از زمان نا آرامی سال گذشته تبت خونین‌ترین شورش و حجم آن در منطقه بیسابقه بوده است. واکنش پکن به این واقعه، مشابه یعنی شدید و بدون ملاحظه بوده و درصدد فرونشاندن تنشهای قومی با هان نمی‌باشد. سین کیانگ به عنوان منطقه سرشار از منابع و دومین تولید کننده بزرگ نفت، هم به لحاظ اقتصادی و هم جغرافیایی برای دولت چین از اهمیت بسیاری برخوردار است. در مجموع همانطور که مشروعیت دولت پکن در حفظ اتحاد کشور (که برای ثبات بلندمدت داخلی ضروری است) می‌باشد، سیاست پکن با قوت ادامه خواهد یافت.

اندونزی: تأثیر نامطلوب بمبگذاری‌ها بر پیروزی دور دوم یودهویونو

وقایع: رئیس‌جمهور فعلی آقای سوسیلو بامبانگ یودهویونو به عنوان اولین رئیس جمهوری است که در دمکراسی جوان این کشور مجدداً انتخاب می‌شود. انتخاب او پس از برتری ماه آوریل حزب دمکراتیک در انتخابات مجلس نه تنها مایه تعجب نیست بلکه بدنبال کسب ۶۰٪ آراء برای پیروزی در دور دوم بلامنازع نیز می‌باشد. پیروزی بزرگ آقای یودهویونو به اقدامات قاطع او در مبارزه با فساد، تروریسم و عمدتاً به تحولات اقتصادی مثبت در دوران رکود مربوط می‌شود. اندونزی با پیش بینی تولید ناخالص داخلی حدود ۴٪ در سال ۲۰۰۹ در میان آماده‌ترین اقتصادهای آسیایی در برابر بحران قرار دارد و مردم آن می‌توانند از تورم اندک گذشته بهره‌مند گردند. در عین حال بمبگذاری نیمه ماه جولای در دو هتل مجلل جاکارتا، بر موفقیت یودهویونو سرعت و بشدت سایه افکنده است.

تأثیر بر ریسک کشور:

یودهویونو دور دوم ریاست جمهوری خود را با حمایت قوی مجلس، با قدرت آغاز خواهد کرد و این موضوع برای ادامه سیاستهای اقتصادی و اصلاحات ضروری که در خلال دوره اول مورد توجه قرار نگرفته بود، مثبت ارزیابی می‌شود. معهدا حملات جماعت اسلامی، گرچه بدلیل دستگیریهای متعدد ضعیف شده اما همچنان تهدید مهمی برای امنیت و ثبات داخلی اندونزی محسوب می‌شود. بنابراین ماههای آینده برای رئیس‌جمهور که می‌خواهد نشان بدهد بمبگذاریهای جاکارتا تکرار نمی‌شوند، چالش‌آمیز خواهد بود.

بلغارستان: برنامه اقتصادی قوی در انتظار دولت اقلیت جدید

وقایع: حزب راست میانه روی مخالف موسوم به گرب^۳، در انتخابات عمومی ماه جولای با کسب اکثریت آراء، ۱۱۶ کرسی از ۲۴۰ کرسی مجلس را بدست آورد. رهبر حزب، شهردار صوفیه بویکو بوریسوف است و این حزب در دسامبر ۲۰۰۶ تاسیس گردید. بوریسوف یک دولت اقلیت را تشکیل داده و از اینرو به حمایت احزاب مخالف کوچک تکیه دارد.

تأثیر بر ریسک کشور:

آقای بوریسوف در کنار حفظ دولت اقلیت برنامه اقتصادی گسترده‌ای در دستور کار دارد زیرا کابینه او با رکود اقتصادی عمیقی مواجه است. رهبر حزب گرب خط مشی ضد فساد و جنایات سازماندهی شده را دنبال می‌کند. خط مشی مذکور برای مقابله با این مشکلات ریشه‌داری که سبب سرزنش کمیسیون اروپایی و بلوکه شدن بیسابقه دارایی‌های اتحادیه اروپا در سال گذشته شده، اتخاذ گردیده است. بوریسوف علاقمند به دریافت مجدد کمک‌های اتحادیه اروپا است که برای تراز نمودن بودجه بشدت مورد نیاز بوده و در ردیف اولویتهای برنامه اقتصادی قرار دارد. انضباط مالی و نیز انعطاف پذیری قیمت و حقوق برای حفظ رقابت پذیری لف (واحد پول بلغارستان) و حمایت از هیات ارزی در برابر یورو حائز اهمیت هستند. از اینرو پشتیبانی سیاسی از هیات ارزی با قوت ادامه می‌یابد. چنانچه بوریسوف در پذیرش یورو تا سال ۲۰۱۲ که هدف او نیز می باشد موفق گردد، این امر موفقیت بسیار بزرگی برای دولت محسوب می شود. حزب گرب طرفدار بسته حمایتی صندوق بین‌المللی پول/اتحادیه اروپا است که احتمالاً برای پوشش بدهی خارجی زیاد و کوتاه مدت و نیز خدمات بدهی این کشور مورد نیاز می‌باشد.

مولداوی: شکست حزب حاکم و پرسابقه کمونیستی

وقایع: ۴ حزب مخالف در انتخابات عمومی اواخر ماه جولای بنحو خیره کننده‌ای ۵۰/۷ درصد آرا را بدست آورده و حزب حاکم کمونیست را که در رای گیری بحث‌انگیز ماه آوریل به پیروزی رسید، شکست دادند. گرچه این انتخابات اخیر به تظاهرات خیابانی انجامید، اما به بن بست رسیدن مجلس بود که شروع انتخابات جدید را بدنبال داشت. حزب کمونیست در حالیکه با یک رای کمتر برای انتخاب نخست وزیر زینایدا گرسیانی به عنوان رئیس جمهور فاصله داشت، خود را در شرایطی دید که نامزد او

^۳ - GERB

دوبار توسط ائتلاف متحد رد شد. از اینرو همانطور که در قانون اساسی تصریح شده، مجلس باید منحل شود و انتخابات جدید برگزار گردد.

تأثیر بر ریسک کشور:

گرچه انتخابات ماه جولای روند رای‌گیری ماه آوریل را معکوس و چشم‌انداز دولت لیبرال را ترسیم نمود اما این چنین ائتلاف ضد کمونیستی هنوز کرسیهای لازم برای انتخاب رئیس‌جمهور جدید را در اختیار ندارد. بنابراین همکاری با حزب کمونیست هنوز ضروری می‌باشد. به علاوه حزب کمونیست ممکن است یک حزب مخالف را برای ورود به ائتلاف تطمیع کند. این کشور فقیر خودش را در وضعیت دشوار اقتصادی می‌بیند. زیرا انتقال وجوه گروهی از کارگران خارج از کشور که بیش از یک چهارم تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد در حال کاهش است. علاوه بر این، کسری زیاد بودجه و کسری حساب جاری مشابه، مستلزم تامین مالی قابل توجه و حمایت صندوق بین‌المللی پول است. معهدنا نهایی شدن موافقتنامه با صندوق بدلیل التهابات سیاسی ماههای گذشته به تاخیر افتاده است. شایان توجه آنکه در زمان مبارزات انتخاباتی روسیه و چین آمادگی خود را برای اعطای وام به مولداوی اعلام کرده بودند.

خاورمیانه

عراق: ائتلاف حاکم، پیروز انتخابات کردستان

وقایع: در ۲۵ جولای، اکراد منطقه کردستان عراق، مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات را مجدداً به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب نمودند. همچنین ائتلاف حزب دمکرات و اتحادیه میهنی کردستان در انتخابات مجلس که در همان روز برگزار شد ۵۷٪ از آرا را کسب نمودند. فهرست تغییر با تاکید بر مقابله با فساد در دوران مبارزات انتخاباتی و فهرست اصلاح و خدمات در انتخابات عملکرد مناسبی داشتند که این امر نقش آنها را به عنوان احزاب مخالف در مجلس محلی تقویت می‌کند. با این حال ارتقاء روابط با دولت مرکزی عراق به رهبری نخست وزیر نوری مالکی، چالش مهم دولت جدید منطقه کردستان خواهد بود.

تأثیر بر ریسک کشور:

کردستان شروع به صادرات نفت نموده اما موافقتنامه‌ای در سطح ملی در مورد تقسیم درآمدهای نفتی وجود ندارد. چارچوب قانونی ضعیف بوده و قانون هیدروکربن هنوز تصویب نشده است. همچنین چرخه مجور نفت دولت ناامید کننده بوده است. دیدار مالکی از کردستان می‌تواند به ثبات عراق و ارتقای محیط سرمایه گذاری کمک کند.

یمن: تبدیل اعتراضات تجزیه طلبانه به خشونت‌های فزاینده در بخش‌های جنوبی یمن

وقایع: تنش‌های استانی‌های جنوبی که اخیراً افزایش یافته ادامه روند نامطلوب جنگ داخلی سال ۱۹۹۴ محسوب می‌شود. درگیری‌های خشونت آمیزی بین نیروهای امنیتی یمن و اعتراض‌کنندگان در شهر ساحلی زنگبار واقع در جنوب این کشور بوقوع پیوست و از آنجا که طارق الفضلی شخصیت برجسته منطقه و متحد رئیس‌جمهور سابق از جنبش تجزیه طلب جنوب حمایت می‌کند، این اعتراضات رنگ و بوی سیاسی بخود گرفت. لازم به ذکر آنکه دولت یمن تاکنون گفتگوی موفقیت آمیزی با رهبران جنوب نداشته است.

تاثیر بر ریسک کشور:

در سال ۱۹۹۰ یمن شمالی و جنوبی متحد شدند و از آن زمان رئیس‌جمهور آقای عبدا... صالح که سابقاً قدرت سیاسی شمال یمن را در اختیار داشت، رهبری این کشور را بر عهده دارد. القاعده در اوایل سال ۲۰۰۹ قبایل را بر ضد دولت یمن شوراند و در اواخر ماه ژوئن دولت، جنبش الحوثی را به آدم‌ربایی در شمال غرب استان صنعا متهم نمود. چنانچه مقامات یمنی نتوانند خشونت‌ها را مهار کند و طارق الفضلی راه تجزیه جنوب از شمال این کشور را برگزیند، ریسک جنگ ممکن است دوباره افزایش یابد.

گزارش اختصاصی از مکزیک

حزب اقدام ملی^۴ منتسب به رئیس‌جمهور فیلیپ کالدرون، در انتخابات میان دوره‌ای مجلس مورخ ۵ جولای ۲۰۰۹ شکست خورد در حالیکه حزب انقلابی نهادی^۵ به عنوان حزب مخالف بدون داشتن اکثریت مجدداً در مجلس سفلی به برتری رسید. همانطور که کنگره مکزیک دارای فراکسیون‌های مختلف است، رئیس‌جمهور بار دیگر رقابت شدیدی با مذاکرات درون حزبی برای تصویب لوایح مهم خواهد داشت.

بحران جهانی آسیب شدیدی را به اقتصاد مکزیک وارد می‌کند. همچنانکه مکزیک به ایالات متحده وابسته است، روند بهبود احتمالاً کند خواهد بود.

تولید صنعتی و جریان انتقال وجوه مکزیک شدیداً به اقتصاد ایالات متحده تکیه دارد. بنابراین بهبود آنها تا حدی وابسته به ایالات متحده خواهد بود. اکنون علائمی وجود دارند مبنی بر اینکه اقتصاد جهانی در حال خارج شدن از بحران است اما وضعیت ثبات متغیر بوده و انتظار می‌رود روند بهبودی به آهستگی پیش برود. این به معنای آن است که روند بهبودی کشور مکزیک کند خواهد بود و شدیداً به بهبودی آمریکا وابسته است (فعالیت ساخت و ساز و مصرف احتمالاً نسبت به قبل از بحران کمتر خواهد بود).

⁴ - National Action Party

⁵ - Institutional Revolutionary Party

در کوتاه مدت دولت مکزیک پیش بینی رشد تولید ناخالص داخلی خود را برای سال ۲۰۰۹ از ۴/۸٪- به ۶/۵٪- تا ۷/۵٪- تغییر داده است. رشد تولید ناخالص داخلی فصل دوم ۲۰۰۹ احتمالاً بدترین میزان رشد در میان دهه‌های اخیر است زیرا رکود اقتصاد جهانی و شیوع آنفولانزای خوکی تولید صنعتی را کاهش و بیکاری را افزایش داد.

در نیمه ماه جولای بانک مرکزی مکزیک در تلاش برای افزایش رشد برای هفتمین بار از ماه ژانویه نرخ بهره خود را به ۴/۵٪ کاهش داد. همانطور که از نگرانی‌های تورمی در مقایسه با دوره مشابه سال گذشته بدلیل قیمت پایین کالا کاسته می‌شد، نرخهای بهره نیز در مقایسه با دسامبر ۲۰۰۸ تا ۳۷۵ درصد کاهش یافتند. با این حال بدلیل آنکه تورم هنوز بالاتر از نرخ هدف بانک مرکزی به میزان ۳٪ است چرخه کاهش نرخ بهره ممکن است به پایان نزدیک باشد.

چالش تامین مالی بخش خصوصی بدون انتظار بحران تراز پرداخت

شرکتهای خصوصی مکزیک فشارهای مالی بیسابقه‌ای را متحمل شده و برخی از آنها بدلیل تعهداتشان در قراردادهای مشتقات و بدهی‌های دلاری دچار زیانهای وسیع شده‌اند. در نتیجه، برخی از شرکتها در ضمانتنامه‌هایشان دچار قصور شده یا مجبور به صدور ضمانتنامه جدید شده‌اند. در پایان سال ۲۰۰۸ بدهی خارجی و خدمات بدهی بخش خصوصی به ترتیب از ۸۰ و ۳۰ میلیارد دلار فراتر رفته اند. در سال ۲۰۰۹ نیازهای مالی در حدود ۷۰ میلیارد دلار برآورد شده اند (با در نظر گرفتن کسری حساب جاری ۲/۵ درصدی از تولید ناخالص داخلی و خدمات بدهی خارجی ۴۹ میلیارد دلاری). در حال حاضر انتظار شکاف تامین مالی وجود ندارد. اما چنانچه شرایط بدتر شود بانک مرکزی ممکن است مجبور شود به خطوط سواپ و یا خط اعتباری صندوق بین‌المللی پول رجوع نماید. بنابراین بدلیل برخورداری کشور از نقدینگی کافی، بحران تراز پرداخت وجود نخواهد داشت. به علاوه دسترسی به منابع مالی در حال افزایش است.

چالشهای مهم دولت: اصلاح مالی و انرژی و مقوله امنیت

برنامه اصلاح مالی قبلاً مورد پذیرش واقع شده، اما شواهد حاکی از ناکافی بودن آن است. از آنجا که حدود ۴۰٪ از درآمدهای مالی به درآمدهای نفتی وابسته بوده که نه تنها بدلیل کاهش قیمت بلکه کاهش تولید در حال پایین آمدن هستند، اصلاحات مالی و انرژی ضروری هستند. نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی (پایین‌تر از ۱۰٪) کمترین میزان در آمریکای لاتین محسوب می‌شود. همچنین بدنبال انتخابات، تعدادی از قانونگذاران وابسته به حزب انقلابی نهادی، مخالفت خودشان را با افزایش نرخ مالیات یا وضع مالیاتهای جدید اعلام نموده‌اند که تاییدی بر این نکته است که شکست انتخاباتی حزب اقدام ملی برنامه اصلاحات دولت را پیچیده می‌کند.

امنیت نیز موضوع مهمی بشمار می‌آید. مرگ ۱۲ مامور پلیس فدرال که اخیراً اتفاق افتاد، وجود نیروی نظامی مسلح و از بین بردن باندهای قاچاق مواد مخدر را مورد تاکید قرار داده است. گرچه انتخابات ریاست جمهوری قرار است در سال ۲۰۱۲ برگزار شود اما نمی‌توان برنامه اصلاحات را در مکزیک به مدت سه سال متوقف نمود. رئیس جمهور آقای کالدرون به منظور مقابله با جنایات سازماندهی شده و نیز افزایش رقابت‌مندی و سرمایه‌گذاری‌های نفتی احتمالاً توازن صحیح با حزب انقلابی نهادی را برای پذیرش اصلاحات مالیاتی پیگیری خواهد کرد.

صندوق ضمانت صادرات ایران بعنوان اولین موسسه اعتبار صادراتی تاسیس شده در خاورمیانه با صدور انواع بیمه نامه ها، ضمانت نامه‌ها و ارائه سایر خدمات مالی از صادرکنندگان کشور حمایت می‌نماید. در بیمه‌نامه‌ها ریسک عدم وصول مطالبات صادرکنندگان، سرمایه‌گذاران و یا بانکهای تامین مالی کننده ایشان از خریداران خارجی و بانکهای خارجی در بازارهای هدف تضمین می‌گردد. ضمانتهای صندوق نیز به صادرکنندگان در جذب تامین مالی از بانکها، قبل و بعد از حمل کمک می‌نماید. اعتبار سنجی خریداران خارجی و سایر خدمات صندوق نیز در بسیاری از موارد راهگشای صادرکنندگان، سرمایه‌گذاران و بانکهای ایرانی فعال در حوزه صادرات می‌باشد. نقشی که این موسسه در ایران ایفا می‌نماید همان نقشی است که در آلمان بر عهده هرمس، در ایتالیا: ساچه، در فرانسه: کوفاس، در ژاپن: Nexi و در چین بر عهده Sinasure قرار دارد. واحد ریسک کشوری و همکاریهای بین‌المللی بمنظور کاهش ریسک صادرات و سرمایه‌گذاری ایرانیان در سایر کشورها و همچنین اطلاع‌رسانیهای لازم، ضمن ارزیابی ریسک بانکها و کشورها، اقدام به تهیه یا ترجمه گزارشات مختلف در حوزه‌های ریسک کشوری، اوضاع اقتصادی و سایر موارد مرتبط می‌نماید.

پست الکترونیکی: intl@egfi.org

وب سایت: www.egfi.org.ir